

ÎNCEPUTURILE ORAȘULUI REFLECTATE ÎN PRIMELE LUCRĂRI DE ISTORIOGRAFIE BUCUREȘTEANĂ *

de PANAIT I. PANAIT

Aflată la peste un veac de existență, istoriografia bucureșteană se prezintă astăzi ca una dintre cele mai bogate istorii locale de pe teritoriul României. Abordînd o gamă extrem de variată de probleme ce merg de la mici, dar uneori prețioase note și însemnări, pînă la voluminoase opere, în care își găsesc adesea reflectarea momente semnificative nu numai pentru trecutul Capitalei ci și pentru acela al patriei, istoriografia bucureșteană a cunoscut un proces evolutiv, indisolubil legat de dezvoltarea complexă a Bucureștilor. Privită în ansamblul său această istoriografie prezintă mai multe etape distincte prin valoarea operelor create, a concepției de investigație și interpretare, a posibilităților de informare. Dacă asupra unora din aceste etape s-au făcut, îndeosebi în anii puterii populare, studii critice pe lucrări în parte sau pe grup¹ începuturile istoriografiei bucureștene și a numeroaselor probleme ce-și găsesc izvorul aici, rămîn încă puțin luate în seamă. Lipsa unei analize sistematice a procesului de naștere și de continuă dezvoltare a preocupărilor în domeniul istoriei Bucureștilor a făcut ca unele din concluziile sau ipotezele de lucru ale înaintașilor, să rămînă numai consemnate în modestele lor lucrări, fără a primi locul și importanța ce li se cuvenea. Ca și în domeniul valorificării patrimoniului material și spiritual al poporului român și în istoriografia bucureșteană este mai stringentă astăzi ca oricînd îndatorirea aprofundării moștenirii științifice a vechei istoriografii.

Dacă istoria societății bucureștene este reflectată în marea majoritate a cronicilor ~~interne~~, în însemnările călătorilor străini, sau în paginile lucrărilor de istorie generală, primele materiale consacrate, în mod exclusiv, acestui oraș sînt datorate sec. al XIX-lea². În 1835 pro-

* Comunicare expusă în cadrul Muzeului de istorie a orașului București la 6 iulie 1965.

¹ P. Cernovodeanu, Ioana și P. I. Panait, *Cercetarea istoriei orașului București în anii puterii populare* în „Studii”, XVI (1963), nr. 5, p. 1137—1150.

² *Istoria orașului București*, M.I.B. 1965, p. 3.

iesoraj de la Colegiul Sf. Sava, Iosif Genilie publica în manualul său de *Geografie*¹ un succint capitol consacrat Bucureștilor în care făcea și o fugitivă relatare a istoriei acestui oraș. Valoros prin aceea că se detașa Capitala de celelalte teritorii administrative, Bucureștii fiind privit independent de județul Ilfov, materialul nu-și propunea să depășească nivelul unui manual școlar. El a stîrnit de fapt un slab ecou, rămînînd ca o realizare didactică, departe de a constitui o bază de pornire pentru alte studii bucureștene. Tîrziu, după 23 de ani de la apariția lucrării lui I. Genilie, în 1858 avea să iasă de sub tipar cartea lui Al. Pelimon intitulată, „*Bukur, istoria fondării Bucureștilor*“, lucrare literară, fără pretenții istorice. Deși scrisă sub pretextul valorificării unor însemnări de cronici, cartea lui Al. Pelimon îmbîcsită de legende, preluate necritic, avea meritul de a milita, pe acest fâgaș, în slujba ideii unirii Moldovei cu Țara Românească, problemă care frămînta cu acuitate în acea vreme societatea românească.

Despre începuturile istoriografiei bucureștene propriu-zise putem vorbi începînd din cel de-al VII-lea deceniu al sec. al XIX-lea. Este perioada în care orașul devenise capitala unui stat național, în care noile condiții economice, sociale și politice duceau în mod imperios la victoria deplină a relațiilor capitaliste. Acest proces obiectiv s-a repercutat în mod nemijlocit și în domeniul istoriografiei românești. Alături de lucrările cu caracter general, apar în a doua jumătate a sec. al XIX-lea numeroase articole și broșuri privind istoria locală. Elaborarea unor atari materiale este favorizată de publicarea unor cronici, documente, de apariția unor periodice ca „*Arhiva românească*“², „*Magazin istoric pentru Dacia*“³, „*Tezaur de monumente istorice pentru România*“⁴, „*Revista română pentru știință litere și arte*“⁵, a lucrărilor lui N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, Ion Ghica, a activității arheologice a lui C. Bolliac, Alex. Odobescu, Gr. Tocilescu ș.a. Preocupările pentru istoria Bucureștilor se integrează într-o acțiune largă care preocupă populația urbană românească în acea perioadă. De la mijlocul veacului al XIX-lea și pînă la sfîrșitul acestuia sînt tipărite articole de mai mare sau mai mică amploare privind aproape toate marile orașe ale țării și uneori chiar și pe cele mai puțin însemnate. În 1853 Gh. Asaki dezbattea originile Iașilor în „*Calendarul Albinei*“, în 1864 apărea „*Descriere pe scurt a fondării orașului Alecsandria*“, în 1878 eruditul filolog și istoric B. P. Hașdeu publica „*Originile Craiovei (1230—1400)*“, ulterior avînd

¹ I. Genilie, *Géografie*, Buc., 1835, p. 215—226, vezi la Gh. Adamescu *Scrierile lui Iosif Genilie cu o privire asupra celor mai vechi scrieri de geografie în românește în* „*Buletin. Soc. Reg. de Geografie*“, XXII (1901), p. 90—99 și Gh. Bulgăr, *Pagini uitate despre București* în „*Studii*“, X (1957), nr. 6, p. 139—148.

² *Arhiva românească 1840—1841, 1845.*

³ N. Bălcescu și A. T. Laurian, *Magazin istoric pentru Dacia*, Buc., 1845—1847, 1851.

⁴ A. Papiu Ilarian, *Tezaur de monumente istorice pentru România*, Buc., 1862—1864.

⁵ *Revista română pentru știință, litere și arte, 1861—1863.*

să apară istorii ale Ploieștilor¹, Bîrladului², Tg. Jiului³ și multe altele. La nașterea acestui fenomen concureau factori diverși, uneori contradictorii, ca dorința de cunoaștere a maselor largi orășenești, interesul noii clase burgheze de a-și etala pe plan local meritele și drepturile economice și politice, tendințele boierimii de a-și menține superioritatea politică bazându-se și pe faptele înaintașilor ei ș.a. În raport cu aceste orientări, istoriografia locală orășenească se va prezenta ca un mozaic de rezolvări, în care deseori va fi scăpată din vedere redarea științifică a fenomenului. De aceea, în timp ce în domeniul istoriei generale tendințozitatea autorului este mai anevoios de desprins, în istoria locală aceasta reiese cu prisosință de la primele și pînă la ultimele pagini.

Istoriografia bucureșteană începe odată cu valorosul studiu al arh. Dimitrie Berindei din 1861⁴ și înregistrează o primă etapă prin lucrările lui D. Pappazoglu, Gr. Musceleanu, I. P. Licherdopol, C. Bilciurescu ș. a. Este perioada „copilăriei“ istoriei bucureștene în care informarea științifică se îmbină cu tradiția, cu memorialistica și uneori cu falsul istoric. Marile merite ale acestor pionieri și îndeosebi al lui D. Berindei și D. Pappazoglu constă nu numai în abordarea unor probleme de bază ale istoriei locale, ci și în aceia că au atras atenția asupra tezaurului istoric al Bucureștilor, a cultivării dragostei în masele largi de orășeni față de cel mai mare oraș al patriei. Scopul lucrărilor lor reiese clar din motivările înscrise în primele pagini; „Românii nu datează de eri și ar fi rătăcirea cea mai mare d-a nu ține în seamă trecutul, d-a voi a reîncepe azi: Cînd ne putem mîndri cu străbunii noștri ar fi o pretențiune neînțeleasă d-a voi ca România să dateze de la noi“⁵ scria în 1861 D. Berindei. Mai tirziu, pe la 1898, Gr. G. Tocilescu avea să menționeze în documentatul său studiu intitulat „Cetatea Bucureștii sau Cetatea Dîmboviței“ că „pentru a ști rostul Bucureștilor de mîine trebuie să regăsim legătura logică și necesară a Bucureștilor de azi cu cel de ieri, altfel vom clădi pe nisip după ce vom fi judecați în aer“⁶. Pentru D. Pappazoglu dorința de a scrie istoria Bucureștilor a fost stimulată de „Mai mulți cetățeni... (care) m-au rugat ca să le arăt mai multe cunoștințe ce am despre schimbările și evenimentele petrecute în țară și mai cu osebire în Capitală“⁷, iar Gr. Musceleanu slăvește trecutul căci „Relațiile capitaliste sînt brutale. Lupta pentru bani depășește vechile practici medievale. Oamenii se încleștează într-o luptă nu dură cavelerească ci ascunsă, adică perfidă“⁸. Mulți dintre

¹ Ioan Stoicescu, *Schitze din istoria patriei urmate de Istoria Ploieștilor*, Ploiesci, 1880.

² Papadopol-Calimach, *Notiță istorică despre Birlad*, Birlad, 1889.

³ Alex. Ștefulescu, *Încercare asupra istoriei Tg. Jiului*, Buc., 1899.

⁴ Dimitrie Berindei, *Bucureștii. Studiu istoric*, în „Revista Română“, 1861, p. 317—360, 611—638.

⁵ Ibidem. *Bucureștii. Studiu istoric*, în „Analele Arhitecturii“, an. II, (1891), nr. 5, p. 96.

⁶ Gr. G. Tocilescu, *Cetatea București sau Cetatea Dîmboviței*, Buc., 1898, p. 3. (Extras din „Revista Tinerimea Română“).

⁷ D. Pappazoglu, *Istoria fondării orașului București*, Buc. 1891, Precuvîntare.

⁸ Gr. Musceleanu, *Prima fundațiune a ospiciului sanatoriului Pantelimon și reedificarea lui*, Buc. 1868, p. 36.

primii istoriografi bucureșteni erau convinși că prin lucrările lor vor în întîmpinarea străinilor care vizitau Bucureștii din ce în ce mai frecvent¹. Unii dintre aceștia, fiind la curent cu publicații privind țările române² vor întocmi lucrări privind istoria Bucureștilor. Este cazul lui Ulysse de Marsillac autor a două cărți în care se tratează trecutul orașului³, al lui Jules Brun căruia i se datorează o amplă istorie a Capitalei rămasă însă în manuscris⁴ ș. a.

În genere lucrările întocmite în această perioadă, își propun tratarea istoriei orașului din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele apariției lor. Din acest punct de vedere tematica urmărită este largă, bogată în diferite probleme, deși cazurile de influențare sau chiar de plagiat sînt frecvente.

Una din preocupările de seamă ale acestei perioade a fost aceea a originii orașului. Începînd cu Al. Pelimon și continuînd cu D. Pappazoglu ideea „fondării“ Bucureștilor apare în titlul lucrărilor acestora găsindu-și, ca de fapt și la ceilalți istoriografi, o apreciazabilă tratare în text. Cînd, unde și în ce condițiuni a luat ființă acest mare oraș, este una din primele chestiuni pe care le întîlnim în cele dintîi lucrări de istorie bucureșteană. O primă concluzie asupra căreia se opresc istoriografii acestei perioade este aceea a plasării începutului Bucureștilor în sec. al XIV-lea explicînd acest fenomen fie printr-o îndesire a populației, datorită coborîrii acesteia din zona carpatină, fie prin condiții legate de drumurile comerciale sau de raporturile politice ale Țării Românești cu Poarta Otomană. Dimitrie Berindei susține o coborîre a populației din munții pe care îi consideră „leagănul națiunii românilor“⁵. În cadrul acestui proces un Bucur și familia sa, înființă aici un cătun, care va lua numele de București. Datorită necesității apărării împotriva turcilor, voievozii Țării Românești au ridicat la București o cetate al cărui loc, este presupus de D. Berindei, a se afla pe locul viitoarei Curți Domnești de la Piața de Flori de azi⁶. În ceea ce privește raportul cronologic între orașul de pe Dîmbovița și celelalte reședințe domnești valahe, D. Berindei susținea că „Bucureștii nu exista cînd reședința se afla la Cîmpulung : cînd însă Domnitorii se stabiliră la Tîrgoviște, București deveniră necesar“⁷. Orașul București apare așadar, în sec. XIV—XV, ca un obstacol în fața invaziei islamice, plasat în deschisa și fertila cîmpie munteană. Interpretînd pentru prima dată scrisoarea lui Ștefan Bathory din 11 noiembrie 1476, D. Berindei emitea ipoteza că „epoca fondării Bucurescilor se urcă mult mai sus decît

¹ Al. Pelimon, *op. cit.*, p. 3, D. Pappazoglu, *Istoria începutului orașului București*, Buc. 1870, p. 6. Idem *Călăuza sau Conducătorul Bucuresciului istoric și pitoresc*, Buc. 1871, p. 5—6. C. St. Bilciurescu, *Ghidul Bucuresciului cum și împrejurimile lui* 1897.

² Jules Brun, *Histoire dela Ville de Bucarest* 1821—1856 Tom. II, Buc., 1897, Bibl. Acad. Rom. Mss. franceze 210, p. 75.

³ Ulysse de Marsillac, *De Pesth a Bucarest*, Buc., 1869, *Ibidem*, *Guide du voyageur a Bucarest*, Buc. 1870.

⁴ Jules Brun, *op. cit.* Bib. Acad., Rom. : Mss. franceze 83, 210.

⁵ D. Berindei, *op. cit.* în „Revista Română“ I (1861), p. 322.

⁶ *Ibidem.*, p. 324.

⁷ *Ibidem.*, p. 322.

perioada de domnie a lui Radu cel Frumos și a urmașilor săi imediați“¹. Avînd, după cum vom încerca să arătăm mai tirziu, unele concluzii juste tezele lui D. Berindei vor fi combătute cu o altă interpretare a puținelor știri scrise și a tradiției orale, prin cele două cărți consacrate începutului și fondării Bucureștilor ale lui D. Pappazoglu. Acest harnic, sfătos, dar romantic pionier al istoriei Bucureștilor² respinge, ca și înaintașul său, mitul bisericeții lui Bucur, susținînd constituirea așezării București înaintea lui Mircea cel Bătrîn, poate chiar — spune el — în jurul datei de 1330³. După lupta de la Posada mulți români — menționează Pappazoglu — au coborît pe Olt și pe Dimbovița și așezîndu-se în suburbiile Dobroteasa, Apostolul, Staicu, și-au alcătuit acolo tabăra „cea plină de bucurie“ de unde derivă și numele de București. Pentru Pappazoglu leagănul așezării București este Dobroteasa, acolo unde boierii din familia Năsturel au ridicat impunătoarea lor ctitorie, sau unde se afla proprietatea unui strămoș al familiei Filipeștilor față de care autorul manifestă un deosebit respect și în care, din fericire, se găsea și casa cu grădina și chioșcurile ce adăposteau bogata sa colecție de arheologie⁴. În ceea ce privește Curtea Domnească, pe care uneori o numește „citadelă“⁵, autorul subscrie la plasarea acesteia pe terenul Curtii Vechi ca și D. Berindei.

Deși Gr. Musceleanu nu atinge istoria Bucureștilor decît prin sublinierea tendențioasă a valorii bisericii pe care o slujea, biserica Sf. Atanase, ipotezele și falsele sale informații aveau să lase repercusiuni adînci, combătute începînd cu D. Pappazoglu, Gr. Tocilescu și continuînd cu istoriografia zilelor noastre⁶. Pentru Gr. Musceleanu leagănul acestei așezări este colina de la Radu Vodă de azi, unde bătrînul cioban Bucur, ridică din lemn o bisericuță refăcută din cărămidă de Mircea cel Bătrîn în anul 1416, după una din sîngeroasele dar și victorioasele bătălii de la Giurgiu împotriva turcilor⁷. Autoritatea lui Gr. Musceleanu care colindase, în pofida șicanelor pe care i le făcea Hristu Telu, cum îl numea pe ministrul bisericesc și chiar mitropolitul Nifon, șapte districte în jurul Capitalei, pentru a depista vestigii istorice, inițiativă utilă sub raport epigrafic⁸, n-a putut salva ipotezele sale privind biserica Bucur de la nimicitoarele demascări ale contemporanilor și urmașilor lui.

Reluînd succint problemele ce stau în atenția noastră Ion P. Licherdopol se ralia la concluzia că Mircea cel Bătrîn făcuse din așezarea Bucureștilor, infiripată cu un secol mai înainte, reședința sa de iarnă unde zidise și Curtji Domnești. Cît privește numele așezării autorul menționează, plătînd un oarecare tribut legendei bisericii Bucur, că el

¹ D. Berindei *op. cit.* în „Revista Română“ I (1861), p. 327.

² Dr. N. Vătămănuș, *Lt. col. D. Pappazoglu, primul istoriograf al Bucureștilor*, Buc. 1943, p. 16.

³ D. Pappazoglu, *Istoria începutului orașului București*, Buc. 1870, p. 9.

⁴ *Ibidem*, p. 12.

⁵ D. Pappazoglu, *Călăuza sau Conducătorul Bucureștilor*, Buc. 1871, p. 7.

⁶ *Bucureștii de odinioară* Ed. St. 1959, p. 56: *Istoria orașului București*, M.I.B. 1965, p. 77.

⁷ Gr. Musceleanu, *Monumentele străbunilor din România*, Buc. 1873, p. 75.

⁸ *Inscripțiile medievale ale României*. Orașul București I. Ed. Acad. 1965, p. 31. *Ibidem*. Calendarul Anticu 1875 p. 74—76.

poate veni de la Bucur, posesor al acestor locuri, după cum Drăgăneștii vin de la Drăgan, Stoieneștii de la Stoian, Ștefăneștii de la Ștefan etc.¹. Lui Licherdopol i se datorează și punerea în circulație a informației că Mircea Ciobanul a clădit, la mijlocul sec. al XVI-lea, Curtea sa mai jos de cea veche, în fața colinei de la Radu Vodă, ipoteză lipsită de orice temei științific. Multe din concluziile lui I. P. Licherdopol vor fi plagiate mai târziu de către C. Șt. Bilciurescu, asupra căruia nu merită a se mai stărui².

Cu sfârșitul veacului al XIX-lea și îndeosebi prin lucrările lui G. I. Ionnescu-Gion și Gr. G. Tocilescu, istoriografia bucureșteană pășește într-un alt stadiu în care informarea științifică și încercarea de aprofundare a fenomenului istoric, în toată complexitatea sa va duce la alcătuirea unor opere de certă valoare.

Studiul lui Grigore Tocilescu intitulat „Cetatea Bucureștii sau Cetatea Dîmboviței“, publicat în 1898 și considerat de autor ca un prim capitol al unei monografii mai largi³, valorifica pentru prima dată restrînsele descoperiri arheologice de pe Dealul Spirei și de la Arcuda, care atestau existența societății omenești pe acest teritoriu încă din timpul comunei primitive. Aceste vestigii, deși importante ca și monedele romane găsite la Pantelimon, nu permiteau precizarea procesului de geneză a orașului. De aceea, apreciatul istoric a recurs la interpretarea unui bogat material scris, îndeosebi documente, cronici, pisanii ș. a.

Cu Tocilescu istoria Bucureștilor își lărgeste baza de informare, unele izvoare fiind analizate în interdependența fenomenelor pe care le reflectau. Fiind adeptul unei metode de cercetare bazată pe date certe, Tocilescu respinge idilica plâsmuire a lui Al. Pelimon și dovedește în mod incontestabil, pornind de la o inscripție păstrată pe o cărămidă descoperită de el, că biserica Bucur datează abia de la mijlocul sec. al XVIII-lea⁴. Menționînd relatarea lui Luccari, care atribuie lui Negru Vodă rolul de întemeietor al cetății București, Tocilescu susține existența acestei fortificații, la începutul veacului al XV-lea, pe baza documentului emis de Mircea cel Bătrîn la 20 iulie 1400, hrisov contestat ulterior de alți specialiști⁵. Meritul lui Tocilescu este acela de a întrezări funcționarea cetății București și sub numele de „cetatea Dîmboviței“. Dar insuficiența interpretare a relatărilor cuprinse în *Chronica Hungarorum*, îl va face să localizeze aici reședința pîrcălabului Dragomir, învingătorul oștilor comandate de voievodul Nicolae Lackfy, în toamna anului 1368. Depășind stadiul cunoașterii de pînă atunci, Tocilescu face distincție între Cetate și Curtea domnească, locul fortificației militare fiind presupus „pe malul drept al rîului, d-asupra și în jurul unuia din cele

¹ I. P. Licherdopol, *Bucureștii*, Buc. 1889, p. 80, nr. 1.

² C. St. Bilciurescu, *Ghidul Bucureșciului*, Buc. 1897, p. 5—6.

³ Gr. Tocilescu, *op. cit.*, p. 3.

⁴ *Ibidem*, p. 15.

⁵ P. P. Panaitescu, *Documentele Țării Românești* I. Buc. 1938, p. 65—67, vezi și *Doc. priv. ist. Rom. veac. XIII, XIV și XV B. Țara Românească*, p. 48—49.

trei dealuri Mihai Vodă, Mitropolie și Radu Vodă“¹. Cercetările ulterioare nu au putut preciza însă existența acestei cetăți pe nici unul din punctele presupuse de Tocilescu². Ceea ce s-a dovedit judicios din studiul lui a fost observația, susținută și de unii înaintași, că de la Radu cel Frumos „reședința domnească în București devine o garanție pentru credința domnului către Poarta Otomană“³. Într-adevăr voievozii filo-turci rămân aici pe cînd cei animați de dorința unei politici mai independente trec la Tîrgoviște, acolo unde apropierea munților le dădea o mai mare siguranță.

Prestigiul lui Tocilescu precum și bogata lui documentare au făcut ca studiul consacrat cetății București, cu toate scăderile lui, să stea la baza a numeroase articole sau monografii. Primul care îi preia concluziile, aproape fără ezitare, a fost Gh. I. Ionescu-Gion în masiva *Istorie a Bucureștilor* apărută în 1899. Alături de aceste date autorul primei sinteze a istoriei Capitalei reia unele teze cuprinse în studiul lui B. P. Hașdeu „*Negru Vodă un secol și jumătate din începuturile statului Țerei-Românești (1230—1380)*“, apărut în 1898. Fără a putea aduce lămuriri suplimentare Gion admite existența, în timpul cumanilor, a unui „Conac iubit“ în jurul căruia s-a dezvoltat orașul București. Revenind mai apoi autorul se vede nevoit să conchidă că „Negru Vodă a fundat românește Bucurescii întărind poate cu străjeri și baliste anglicești fostul conac al cumanilor“⁴, ipoteză lipsită de argumente științifice. Ceea ce se degajă din lucrarea analizată este faptul că, orașul s-a constituit în urma unui proces mai îndelung, că se impun a fi precizate raporturile dintre așezarea sătească și cea urbană⁵. Gion va analiza îndeosebi condițiile politice și militare și mai puțin pe cele economice, care au concurat la înființarea orașului, multe din tezele lui rămînînd definitive la istoriografia bucureșteană. Anunțate public prin comunicări sau articole, care vor forma masiva sa lucrare, tezele lui Gion se vor resfrînge în multe lucrări contemporane, printre care și în monografia lui Jules Brun, aflată încă nestudiată⁶.

După mai bine de un veac aruncînd o privire retrospectivă asupra modestelor începuturi ale acelor preocupări cărora le este consacrată astăzi activitatea unuia din cele mai mari muzee din țară, strădană plină de roade a numeroși cercetători și iubitori ai istoriei Bucureștilor sîntem în măsură să desprindem ce este valoros din acest patrimoniu strîns an de an cu anevoie în trecut, tumultos în zilele noastre.

Ceea ce rămîne ca un element pozitiv al începuturilor istoriografiei bucureștene, confirmat prin studiile recente⁷, este plasarea începutu-

¹ Gr. Tocilescu, *op. cit.*, p. 12.

² P. I. Panait, *Stadiul cercetării arheologice privind începuturile orașului București*. Rezumat în „Revista Muzeelor“ nr. special 1965, p. 453.

³ Gr. Tocilescu, *op. cit.*, p. 21.

⁴ G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, Buc. 1899, p. 15.

⁵ *Ibidem*, p. 19.

⁶ Jules Brun, *op. cit.*, p. 4—6.

⁷ Ștefan Olteanu, *Geneza orașului București în lumina cercetărilor recente*, în M.I.M., II, 1965, p. 17—30. P. I. Panait, *Stadiul cercetărilor arheologice privind începuturile orașului București*. Comunicarea la sesiunea Muzeelor Științifice 1965. *Istoria orașului București*, M.I.B. 1965, p. 74.

rilor aşezării Bucureşti în sec. al XIV-lea. Dacă asupra dezvoltării economice a aşezărilor din împrejurimile Bucureştilor, care reprezintă un factor determinant al constituirii oraşului de mai târziu, nu s-au putut face aprecieri atunci, fie din lipsă de informare, fie din cauza necunoaşterii teoriei ştiinţifice asupra istoriei, celelalte componente ale naşterii oraşului ca : rolul drumurilor comerciale, importanţa luptei antiotomane şi a stabilirii Curţii Domneşti aici, sînt redade într-o justă valoare, începînd cu D. Berindei şi continuînd cu ceilalţi.

Deşi slujită de elemente diletante în problemele cercetării fenomenului istoric, caracteristică ce se va menţine în studierea istoriei oraşului Bucureşti o perioadă îndelungă, s-a imprimat de la început istoriografiei bucureştene un caracter combativ, o tendinţă de valorificare, în primul rînd, a izvoarelor scrise, epigrafice sau documentare. Idilica povestire a bătrînului Bucur, cu modesta lui ctitorie, a fost combătută, deşi asupra numelui oraşului s-au făcut ipoteze meritorii.

Din toată această literatură istorică de început se degaja însă o trăsătură care a rămas şi va rămîne veacurilor, şi anume respectul faţă de om, dragostea pentru acest oraş, mîndria şi îndatorirea de a fi locuitor al Capitalei românilor.